

KOJE SU POSLEDICE VRŠNJAČKOG NASILJA

Poznate su mnoge i ozbiljne posledice vršnjačkog nasilja koje se mogu videti i kao neposredan „odgovor“ na nasilno ponašanje i kao manje ili više dugoročne, a nekada su to posledice i za ceo život. Kolike će posledice proživljeno nasilno ponašanje imati na dete zavisi od mnogih okolnosti: osećanja sigurnosti ili nesigurnosti, načina reagovanja, uzrasta, zrelosti, vrste nasilja, odnosno vremena detetove izloženosti nasilju itd. Deca koja se osećaju sigurnom i imaju više samopouzdanja pronalaze konstruktivnije načine da se zaštite (traže pomoć odraslih, prijavljuju nasilno ponašanje), a imaju i bolje mogućnosti savladavanja traumatskih iskustava nasilja od nesigurne dece koja imaju nizak nivo samopoštovanja.

Očekuje se da su starija deca spremnija da se suoče sa vršnjačkim nasiljem od mlađe.

Ukoliko nasilje nad detetom traje duže, posledice su teže i trajnije. Takođe, postoje bolji izgledi da dete „obrađi“ i prevaziđe iskustvo nasilja jedne vrste od iskustva kombinovanog nasilja.

Posledice vršnjačkog nasilja mogu biti vrlo ozbiljne po fizičko zdravlje, psihološku stabilnost i socijalnu ravnotežu i na kraju život žrtve.

Neposredne posledice proživljenog vršnjačkog nasilja su:

- povučenosť i nesigurnost, izbegavanje društva (dete je uglavnom samo u toku školskih odmora)
- razdražljivost, napetost i sklonost deteta da reaguje plačom
- poremećaj pažnje
- pad uspeha u školi
- gubitak motivacije za pohađanje škole: dete odbija da ide u školu ili nerado ide u školu
- dete izbegava uobičajeni put do škole
- ne želi da u školu ide samo i traži od roditelja da ga vode
- „bolesno“ je kada treba da idu u školu i žali se na mnoge tegobe za koje lekari ne nalaze organski osnov
- ima slabiji apetit kao i probleme sa snom (nesanice/noćne more)
- nesigurno je i u školi traži društvo/blizinu nastavnika/nastavnica
- ne uključuje se u zajedničke ili sportske aktivnosti
- depresivno je, a katkad i agresivno prema drugoj deci
- pretil samoubistvom, a ponekad i pokušava samoubistvo.

Deca mogu imati i trajnije posledice izloženosti vršnjačkom nasilju:

- Poremećaji navika:
  - poremećaj sna
  - noćno mokrenje
  - nekontrolisana stolica
  - somatske (telesne) tegobe iako je dete fizički zdravo (glavobolje, bolovi u stomaku, teškoće disanja).

Deca koja su u detinjstvu bila izložena nasilju u adolescenciji mogu ispoljavati:

- depresivnost
- nasilje prema svojim vršnjacima
- nesigurnost i nisko samopoštovanje
- rizične „stilove“ života kao što su različiti tipovi zavisnosti o psihoaktivnim supstancama (PAS).

U odrasloj dobi:

- neki poremećaji ličnosti
- sklonost depresijama
- rizik od suicida
- rizik od različitih tipova zavisnosti od PAS-a.